

לאבות, וקיום הבטחה הוא לאיהות. (הבעל תמיד זה שמבטיח והאישה רוצה את קיום ההבטחות שלו).

הבטחה ביסוד, קיום ההבטחה במלכות, והפועל זאת שם הוי"ה

ד. הקב"ה נגלה לאבות בשם "א-ל שדי" – שזה השם של ספירת היסוד. ואילו קיום ההבטחה הוא בשם אלוקים – בספירת המלכות, כמ"ש בתחילת הפרשה: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה", כי פסוק זה הוא תחילת קיום ההבטחה. ואיך זה מתקיים בפועל? ע"י כח שם הוי"ה, ולכן אומר הפסוק: "וַיִּשְׁמֵי ה' לֹא נִדְעָתִי לְהֵס", ופירש"י: לא ניכרתי להם במידת אמיתות שלי שעליה נקרא שמי הוי"ה – נאמן לאמת דברי, ע"כ. אבל מקום קיום ההבטחה הוא דווקא בשם אלוקים – שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, דהיינו שבשם זה הקב"ה ומוציא מהכוח אל הפועל. ואם כן, יש כאן שלושה שלבים, יש את ההבטחה אל האבות – והיא בשם 'אל שדי' שבספירת היסוד, שאז הדבר הוא בכוח (רק הבטחה). וקיום ההבטחה הוא בבחינת האמהות שזה שם אלהים – ששם כבר יצא הדבר מן הכח אל הפועל. ומידת האמת שבה ה' ית' מקיים את ההבטחה זה שם הוי"ה, הבחינה הממוצעת בין הכח לבין הפועל.

אבות ג' מצות - גלות, אמהות ד' כוסות - גאולה

ה. בפסח יש שלוש מצות, כנגד שלוש אבות. ויש ארבע כוסות, כנגד ארבע אמהות, המצות שהם לחם עוני – מסמלות את הגלות שזו המצה, כי זה עדיין רק בשלב ההבטחה לגאולה, אבל עדיין לא נגאלנו. אבל היין של ארבע כוסות, זה כבר מסמל את הגאולה, וכלשון הגמ' (פסחים סוף דף קט:) 'ארבעה כסי תקינו רבנן דרך חירות'. והם כנגד ארבע לשונות של גאולה: 'והוצאתי, והצלתני, וגאלתי, ולקחתני'.

ההבדל בין האמהות לבין האבות – זה ההבדל בין 'מצות' – בחי' לחם עוני, לבין 'יין' – בחינה של ברכה ועשירות ודרך חירות. וכמו שאמרו בגמ' בעירובין (סוף דף סה.) שרק בית שנשפך בו יין כמים, הוא בכלל ברכה. כלומר, היין מראה על ברכה ועשירות. וזה הבחינה של האמהות, אבל אבות לבד, זה רק הבטחה לגאולה, אבל ההבטחה עדיין לא מתקיימת.

למה נראה ה' לאבות בשם 'אל שדי' - כמנין 'משה'

ו. הקדוש ברוך הוא נראה לאברהם יצחק ויעקב בשם 'אל שדי'. כלומר, שההבטחה לאבות היתה בשם 'אל שדי' שבספירת היסוד. ויש פה פלא, כי הגימטריא של השם הקדוש 'אל שדי' 345 שזה גימטריאה משה – 345. ולכאורה היינו מצפים שבמשה כבר תתקיים ההבטחה, ולמה משה הוא בחינת שם 'אל שדי' שזה רק ההבטחה בלי הקיום שלה?

בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ז אות ז') כתב רבינו וז"ל: וְזֶה בְּחִינַת (שבת קד.) 'מֵאֲמַר פְּתוּחַם נֶאֱמַר פְּשוּטִי', 'מֵאֲמַר פְּתוּחַם' - זֶה בְּחִינַת הַתְּגָלוֹת הַדַּעַת. פִּי הַדְּבַר הוּא הַתְּגָלוֹת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (משלי ב. ו) "מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה". וּבְמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שמות ו. ג) "וַיִּשְׁמֵי ה' לֹא נִדְעָתִי לְהֵס", הֵיכָּה גַם הַדְּבַר בְּגָלוֹת (זכר ואנא ח"ב דף כה:), בְּבְחִינַת "כְּבֹד פֶּה וְכְבֹד לְשׁוֹן" (שמות ד. י), ע"כ. ולפ"ז יש לומר, שֶׁהַסִּיבָה שֶׁהַקְּב"ה נִגְלָה לְאֲבוֹת 'בְּאֵל שְׁדִי' וַיִּשְׁמֵי הוֹי"ה לֹא נִדְעָתִי לְהֵס, בְּגַלֵּל שֶׁבְמִצְרַיִם הָיָה הַדְּבַר בְּגָלוֹת, עַד כִּדִּי שֶׁאֶפִּילוּ מִשֶּׁה רְבִינוּ בְּתַחֲלִילָה ג"כ הָיָה כְּבֹד פֶּה וְכְבֹד לְשׁוֹן.

ביאור בחינות קול ודיבור

ז. והפירוש שמשם רבינו כבד פה וכבד לשון, הוא, שיש לו קול, אבל אין לו דיבור. יש שתי בחינות: קול, ודיבור. 'דיבור' – זה לפרש את המילים, 'קול' – זה רק צליל (גם לחיות יש קול אבל אין להם חיתוך הדיבור),

אליקוטי מוהר"ן בפרשה

פרשת 'וארא' ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה נ"ו (ח"א)

וארא אל האבות ובא למעט את האמהות ד' לשונות של גאולה מסתיימות בת"י קדוש/ הבטחה ביסוד, קיום ההבטחה במלכות, והפועל זאת שם הוי"ה/אבות ג' מצות - גלות, אמהות ד' כוסות - גאולה/למה נראה ה' לאבות בשם 'אל שדי' - כמנין 'משה'/בחינת קול ודיבור/למה משה נענש להיות 'כבד פה וכבד לשון'/חיבור משה ואהרן - חיבור של קול ודיבור/עד מתי דיבור משה בגלות?/ קריעת ים סוף בזכות אבות, מתן תורה בזכות אמהות/ החילוק בין קודשה לטהרה/ עיקר החיזוק בימי השובבי"ם - להרבות בלימוד תורה/משה - 'אל שדי', כי הוא הרועה שלנו גם בגלות האחרונה/משה משיח', נשמת משיח כוללת את משה ודוד/בביזה לא שלחו את ידם האם זה מעלה או להיפך/מרכיב ואסתר כן זוכים לביזת המן, ואילו ישראל לא/ בגאולה העתידה זוכה לביזת העכו"ם/לעשות תשובה ועדיין יש לו מכשיר טמא זה טובל ושרץ בידו/לעשות לעצמו גדרים אמיתיים

וארא אל האבות ובא למעט את האמהות

א. הפרשה פותחת בפסוק (שמות ו. ג): "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה': וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וַיִּשְׁמֵי ה' לֹא נִדְעָתִי לְהֵס". אומר רש"י הקדוש: "וארא. אל האבות". וכולם שואלים, מה רש"י מחדש שנגלה לאבות, הרי כתוב מפורש בפסוק לאברהם ליצחק וליעקב? והתירוץ: הכוונה 'וארא אל האבות' ולא לאמהות. ויש כאן סוד גדול מאוד: ההבטחה היתה לאבות, וקיום ההבטחה זה לאמהות. כי הגאולה היא באמהות כמו שאמרו חז"ל (סוטה יא): 'בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור – נגאלו ישראל ממצרים'. וגם הגאולה העתידה תהיה רק בזכות רחל, כמו שכתוב (ירמיה לא, טו-טז): "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים, רְחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחַם עַל בְּנֵיהָ... וְאִז כְּתוּב: "כֹּה אָמַר ה' מְנַעֵי קוֹלְךָ מִבְּכֵי וְעֵינַיִךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׁכֵר לְפַעֲלֹתֶיךָ וְגו'" – הגאולה היא בזכות האמהות שרחל כוללת את כולן.

כל ד' לשונות של גאולה מסתיימות בת"י - קדוש

ב. ולפני שנסביר ענין עמוק זה, נקדים: הרב דוב קוק – הרב הצדיק שאנחנו כל כך אוהבים אותו, הוא אומר חידוש יפה (בספרו החדש שולחן גבוה). הקב"ה מודיע למשה על קיום ההבטחה, ואומר לו: בארבע לשונות של גאולה – 'והוצאתי והצלתני וגאלתי ולקחתני', כמו שכתוב (שמות ו. ו-ז): "אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדוֹלִים: וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם". נשים לב שכל ארבעת הלשונות נגמרים באותיות: 'תי' – ת"י גימטריא 'קדוש' = 410, וארבעת הלשונות הם בחינה של ארבע קדושות. ומה הענין של ארבע קדושות?

את התפילין יש להוריד רק אחר ארבע קדושות

ג. יש ענין בתפילין שלא להוריד אותם מהראש והיד, רק אחרי שאומרים איתם ארבע קדושות. ואיפה יש ארבע קדושות? כתוב בשולחן ערוך (סימן כ"ה סעיף י"ג) וז"ל: "נְהַגוּ הַעוֹלָם שְׁלֹא לְחַלֵּץ הַתְּפִלִּין עַד אַחַר קְדוּשַׁת וְבֹא לְצִיּוֹן. הַגָּה: וְיֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב עַל צַד הַקְּבֵלָה שְׁלֹא לְחַלֵּץ (תפילין) עַד שְׁאֲמַר בָּהֶם **שְׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת** וְאַרְבַּע קְדוּשִׁים. וְכַתַּב הַמְּשֵׁנָה בְּרוּרָה (שם ס"ק נ"ז), בְּשֵׁם הָאֵלִיָּה רַבָּה, בְּאֵר הַיֵּטֵב וְכו' וז"ל: ג' קְדוּשׁוֹת. טְעוֹת סוֹפֵר הוּא, וְצָרִיךְ לומר ג' קְדוּשִׁים וּד' קְדוּשׁוֹת. וְאַרְבַּע קְדוּשׁוֹת הֵן: א. בְּרַכּוֹ אֵת ה'. ב. קְדוּשָׁה דְיוֹצֵר. ג. קְדוּשָׁה בְּתַפִּילַת הַעֲמִידָה. ד. קְדוּשַׁת וְבֹא לְצִיּוֹן. וְלִכְּנָן גַּם כְּשֶׁהָאֲדָם מִמָּהָר, יֵשׁ לְהִישָׁאֵר עַם הַתְּפִלִּין עַד אַחֲרֵי קְדוּשַׁת וְבֹא לְצִיּוֹן.

ואומר הרב הרב קוק שענין של ארבע קדושות הם כנגד ארבע אמהות, וכל ארבע לשונות של גאולה 'והוצאתי, והצלתני, וגאלתי, ולקחתני', הם בבחינה של האמהות הקדושות. נמצא, שיש הבטחה

שזה בא ללמד שאז קיבל משה את הדיבור בחינת ספירת המלכות, שהיא בשם אלוקים. וזה גם הטעם שפרשתנו מתחילה בשם אלהים: "וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה", לרמוז על בחינת 'דיבור' שקיבל משה על ידי שצירף לו ה' ית' את אהרן.

קריעת ים סוף בזכות אבות, מתן תורה בזכות אמהות

יב. ונתבונן עוד בהתבוננות הזו, כי הנה יש לנו את קריעת ים סוף, ויש את מתן תורה, קריעת ים סוף היתה בזכות האבות, כמו שכתוב (תהלים ע"ח, יב) "נִגְדַד אֲבוֹתֶם עֲשָׂה פְלֵאָה בְּאָרְץ מִצְרַיִם", שזה הענין של קריעת ים סוף, כמבואר במדרש (בראשית רבה צ"ב, ב) שאף רגלי האבות עמדו על ים סוף. לעומת זאת מתן תורה זה בזכות האמהות, שהן בחינה של קדושה של יין – יינה של תורה. וכמו שאמרנו בגמ' בתענית (דף כ"ו:) על הפסוק (שיר ג, יא) "בְּעֶטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ" – זה מתן תורה. הרי שמתן תורה זה בחינת יחוד איש ואשה, וזהו צירוף האמהות שבזכותן קיבלנו את התורה.

החילוק בין טהרה לקדושה

יג. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה נא ח"א) שיש מדרגה של טהרה ויש מדרגה של קדושה. טהרה זה מקום שיש בו כבר טומאה וצריך לטהר מהטומאה. לעומת זה, 'קדושה' זה מדרגה יותר גבוהה, כי אין שם בכלל משהו לא טוב. בקדושה הכל טוב. חז"ל אומרים (מובא ברש"י שמות כ, ב בשם המכילתא) שבים סוף הקב"ה נראה ה' לישראל כמו בחור שעושה מלחמה, כמו שכתוב בקריעת ים סוף (שמות טו, א) "ה' אִישׁ מִלְחָמָה" כי בקריעת ים סוף היה עדיין אויבים וצריך להילחם בהם, לעומת זאת במתן תורה הקב"ה נראה כזקן מלא רחמים, שכבר אין שום מלחמה.

מתן תורה בחינת זקן בחינת יין וקול רם

יד. והנה מה זה בחינת 'זקן'? כתוב בגמ' במגילה (דף ט"ז:) ששלח יוסף ליעקב אבינו יין ישן שדעת זקנים נוחה ממנו. למה דווקא יין ישן שדעת זקנים נוחה ממנו? יש פירוש מאוד יפה של ה'בן איש חי' (בבן יהודע) שהרי הזקן המצב שלו כבר לא הכי טוב, הוא לא יכול כל כך ללכת, לרוץ, וכו', וככל שהוא מזקין יותר, יש עוד בעיות וכו', לעומת זאת הצעיר, בריא ורענן, יכול לעשות את הכל עם גופו, ולכן נוטים לזלזל בזקנים, כי הם מוגבלים ולא יכולים לתפקד כראוי. אבל יש הבדל בין זקני עם הארץ, לזקני תלמידי חכמים. כמובא במשנה (קנים ג, א) "זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתן מתווספת עליהם, זקני העם בארץ דעתם מטפשת עליהם". יוסף שלח ליעקב יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. כי הזקנים שהם רואים יין ישן הם שמחים? מכיון שהיין זה דבר שמשביח עם הזמן. ולכן זקן זה בחינה של יין שהוא מזקין ומשתבח, יוצא שמתן תורה הוא הבחינה של היין, וכמו שרימוזנו שמתן תורה הוא בזכות אמהות בחינת יין.

ודבר זה נרמז בזוהר (שמיני ח"ג דף לט.) "דְּאֹרְיִיתָא הָכִי בְּעֵינָא לְאֶרְמָא קְלָא, דְּכְתִיב 'בְּרֵאשִׁי הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא', לְאֶרְמָא רְנָה דְּאֹרְיִיתָא וְלֹא בְּלִחְשֵׁי. בְּיַיִן הַטּוֹב בְּחָמֵר טַב דְּלֹא שְׂתִיק וְהוּא עֲתִיד לְאֶרְמָא קְלָא", וז"א יש קול, וכשאתה רוצה להרים את הקול, זה רק ע"י בחינת דיבור. ובמתן תורה היה בחינה של דיבור, ואפילו משה שהיה כבר פה, נרפא במתן תורה. קריעת ים סוף היתה בחינה של מקווה, שהוא בחינה של טהרה, וזה עדיין בבחינה של האבות, ועדיין צריך לטהר מהטומאה, וזה ענין "ה' אִישׁ מִלְחָמָה" – יש עדיין רע שצריך להילחם בו, יש עדיין טומאה שצריך לטהר אותה, וזה היה בקריעת ים סוף.

אבל במתן תורה זה הבחינה של 'ארמא קלא', יין להרים קול, זקן מלא רחמים, וזה ענין של קדושה. מובא בגמרא ברכות (דף כ"ב.) "אין דברי תורה מקבלים טומאה". התורה היא קדושה, אין שייך בה טומאה שצריך בשבילה מקווה, כי דברי תורה אינם מקבלים טומאה.

ובגלות מצרים הדיבור היה בגלות, ולכן משה רבינו היה במצרים 'כבד פה וכבד לשון', לא יכול לדבר, והיה רק עם בחינת 'קול'.

המדרש על משה שלח את הכתר של פרעה וכו'

ח. משה רבינו לא נולד כבד פה וכבד לשון, משה נולד מושלם. ידוע המדרש (שמות רבה א, כו) שמספר: היתה בת פרעה מנשקת ומחבקת אותו כאלו הוא בנה, ולא היתה מוציאתו מפלטין של מלך, ולפי שהיה יפה הכל מתאיים לראותו... והיה פרעה מנשקו ומחבקו, והוא נוטל פתרו של פרעה ומשימו על ראשו, כמו שעתידי לעשות לו כשהיה גדול... וכן בת פרעה מגדלת מי שעתידי לפרע מאביה... והיו שם יושבין חרטמי מצרים, ואמרו, מתיראין אנו מזה שנוטל פתרף ונותנו על ראשו, שלא יהיה זה אותו שאנו אומרים שעתידי לטל מלכות ממך. מהם אומרים להרגו, מהם אומרים לשרפו, והיה יתרו יושב ביניהן ואומר להם, הנער הזה אין בו דעת, אלא בחנו אותו, והביאו לפניו בקערה זהב וגחלת, אם יושיט ידו לזהב יש בו דעת והרגו אותו, ואם יושיט ידו לגחלת אין בו דעת ואין עליו משפט מות. מיד הביאו לפניו ושלח ידו לקח הזהב, (כי הוא 'מבין' - משה היה חכם גדול כבר בקטנותו), ובא גבריאלי ודחה את ידו ותפש את הגחלת, והכניס ידו עם הגחלת לתוך פיו ונכוה לשונו, וממנו נעשה 'כבד פה וכבד לשון'.

למה נענש משה להיות דוקא 'כבד פה וכבד לשון'

ט. מה העומק בכל הסיפור הזה? משה רוצה לקחת את הכתר של פרעה כבר כשהוא קטן, נגיד בגיל שנתיים, ושם אותו על הראש שלו, משה כבר רוצה להיות כמו המשיח. רבינו אומר 'במגילת סתרים' שהמשיח יהיה ילד קטן מאוד. משה רצה לגאול את עם ישראל בגיל שנתיים, ואז היה לו גם קול וגם דיבור, כי הוא נולד שלם ובריא. אבל לא הגיע עדיין הזמן לגאול את עם ישראל, ולכן על מה שמשה דוחק את השעה, הוא כביכול נענש ונעשה 'כבד פה וכבד לשון', שיש לו את הקול, אבל אין לו את הדיבור. ואז משה כבר לא יכול לגאול את ישראל לבד, כי הוא רק בחינת 'קול' שהוא ספירת היסוד, בשם 'אל שדי' – שהבטיח בו לאבות, שזו רק בחינת ההבטחה שהיא רק בכח ולא יוצאת עדיין בפועל, כי חסר עדיין את שם 'אלהים', שהוא ספירת המלכות מקום קיום ההבטחה, וגם צריך את שם הוי"ה, שהוא המוציא מהכח אל הפועל וכנ"ל. ולכן ה' מצרף למשה את אהרן שהוא במלכות.

חיבור משה ואהרן - הוא חיבור של קול וחיבור וכו' בגאולה

י. וביאור הדברים אומר הזוהר (בפרשתנו שם), וז"ל (בלשון הקודש): ומשום כִּף אָמַר (משה) "וְאֵיךְ יִשְׁמַעֲנִי פְרַעֲה", בְּעוֹד שֶׁהַדְּבוּר שְׁלִי בְּגֵלוֹת, שֶׁהָרִי אֵין לִי דְבוּר. הָרִינִי רַק 'קוֹל' פְּלִי דְבוּר שֶׁהִיא בְּגֵלוֹת, וְלִבְנֵי שְׁתַּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמּוֹ אֶת אֶהְרֵן, ע"כ. ומבואר שאין הקב"ה פותר את העניין? נותן למשה את אהרן, כמו שכתוב (שמות ז, א) "נִתְּתִיךָ אֱלֹהִים לְפָרְעָה וְאֶהְרֵן אֶחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ", וכתוב (שם ד, טז): "וַיְדַבֵּר הוּא לְךָ אֶל הָעַם וְהָיָה הוּא יְהִי לְךָ לְפֶה", כי לאהרן הכהן יש את ספירת המלכות בחינת דיבור שאותה אין למשה, כי משה הוא ביסוד, בבחינת שם 'אל שדי', (כמו הגימטריא של שמו וכנ"ל), ורק בחיבור שלו עם אהרן, נעשה זיווג 'יסוד מלכות' ביחד, וביחד הם יכולים להביא את הגאולה.

עד מתי הדיבור של משה בגלות?

יא. אומר הזוהר שמשם היה כבד פה – דהיינו שידבורו היה בגלות, עד מתן תורה. ובמתן תורה נרפאו כל ישראל מכל המומים, וגם משה רבינו נרפא איתם, וחזרה לו הבחינה של הדיבור. ולכן כתוב בפסוק המקדים לעשרת הדברות (שמות כ, א): "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" והשאלה: למה כתוב בשם אלהים, שהוא שם של הדין ולא בשם הוי"ה, כמו שכתוב מיד: "אנכי הוי"ה אלוקיך וכו'?" והתשובה:

יח. ונחזור להתבוננות לעיל, ש'משה' בגימטריא "אל שדי", שהוא השם של ההבטחה, ואילו קיום ההבטחות זה בשם הו"ה ובשם אלוקים. ושאלנו, הרי משה רבינו הוא בחינת 'קיום ההבטחה' כי הוא הוציא את ישראל ממצרים, ומדוע אי"כ נרמז בשמו שם 'אל שדי', שזה שם ששייך לגלות לבחינת ההבטחה קודם קיומה. והתשובה לזה, כי משה רבינו הוא גואל ראשון ואחרון, וכיון שהוא הגואל בגאולה אחרונה, הרי שהוא נמצא איתנו גם בכל הגלות הזו, בבחינת 'איתפשטותא דמשה בכל דר ודר', נמצא שעדיין יש לקרוא את משה על שם הגלות, כי עתה אנחנו בזמן שיש לנו הבטחה שיבוא משיח, אבל עדיין משיח לא בא, ויש איתנו את גדולי הדור שהם אתפשטותא דמשה שבכל דור, ולכן 'משה' בגימטריא שם 'אל שדי' שהוא שם ההבטחה, כי הוא הרועה שלנו גם עתה בכל ימי הגלות הארוכה, שיש לנו רק הבטחה, אבל עדיין אין את קיום ההבטחה בגאולה.

כלב בן יפונה, בתיה בת פרעה, מרים הנביא, ומשה רבינו

יט. ונבאר את הדברים יותר, מובא בגמ' במגילה (דף יג.) את הפסוק (דברי הימים א' ד, יח) "וְאֵשֶׁתוֹ הִיְהוּדִיָּה (של כלב) וְלָדָה אֶת יִרְדָּא אָבִי גְדוֹר, וְאֶת חֶבֶר אָבִי שׁוֹכֵן, וְאֶת יְקוֹתִיאֵל אָבִי זְנוּחַ, וְאֵלָה בְּנֵי בְּתִיָּה בַת פְּרָעָה אֲשֶׁר לָקַח מִרְדִּי". שואלת הגמ': מיהו זה 'מרד' אומרת הגמרא זה כלב שמרד בעצת המרגלים, והוא לקח לאשה את בתיה. כי בתיה גם היא מרדה באביה פרעה, שהיה עובד עבודה זרה והיא טבלה והתגיירה ונעשתה יהודיה. אבא שלה זרק את הילדים ליאור, והיא מצילה את משה מהיאור, את גואלם של ישראל. (זה ממש שידוך טוב, מין במינו, המורד לקח מורדת, אמנם בד"כ זה דוקא מסוכן, אבל בלב וביתיה הלך מאוד יפה, היתה 'מרדנות דקדושה'...).

יש כאן עוד דבר יפה, לכלב שתי נשים, בתיה בת פרעה ומרים הנביאה, ושתייהן נישאו לכלב בן יפונה, (קצת קשור אלי: השם שלי אליהו בגימטריה 'כלב', השם של אשתי זה 'ביתיה מרים'), ודבר מעניין ששתייהן עומדות אחת ליד השניה על היאור כדי להציל את משה, כמ"ש (שמות כ, ד) "וַתִּתְּצַב אֶחָתוֹ מִרְחֹק לְדַעַה מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ". ואומרת הגמרא (בסוטה דף יג.) "שעמדה לדעת מה יהיה בסוף נבואתה: כי מרים התנבאה: 'עתידה אמי להוליד בן שיגאל וישיע את ישראל'. וכשנולד משה התמלא הבית כולו אורה, ובא אביה עמרם ונשק אותה על ראשה – לומר שהתקיימה נבואתך. אבל אחרי שלוש חודשים זורקים את משה ליאור, ו'בא אביה וטפחה על ראשה, אמר לה: 'היכן נבואתך?' ועל זה נאמר "וַתִּתְּצַב אֶחָתוֹ מִרְחֹק לְדַעַה מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ", לדעת מה יהיה סוף נבואתה, האם היא תקיים. ושם בשפת היאור היתה גם בתיה, ושתייהן שותפות בהצלת משה, ובסופו של דבר שתייהן הן הנשים של כלב בן יפונה.

מה גרם לביתיה בת פרעה להתגייר

כ. ונתבונן בלשון הפסוק: "וְאֵשֶׁתוֹ הִיְהוּדִיָּה", והטעם שנקראת יהודיה, כי נעשית יהודיה – ביתיה היתה גיורת, כי ברגע שנגעה בתיבה של משה, היא התרפאה מצרעתה, היא הבינה שכל הענין של החרטומים וכל העבודה זרה של אביהן פרעהנהכל שקר, ועובדה שהיא מצורעת וסובלת (כמובא בגמרא סוטה יב.), ושום עבודה זרה וחרטומים לא עוזר לה. וכאן איך שהיא נגעה בתיבה של משה רבינו היא התרפאה מיד. אמרה: אם ככה כל עבודה זרה זה שטויות והבלים. ולכן היא נכנסה ליאור כדי לטבול לגרות.

וזה הגיורת הראשונה שעושה משה. כמו שלמדנו בשיעור שעבר בליקוטי מוהר"ן תורה רט"ו (ח"א) ש'משה רבינו עסק כל חייו לגייר גרים. שאלנו, איך יתכן הרי רק בגיל 80 הוא בא להוציא את ישראל ממצרים וגם את הערב רב? וענינו, ש'משה רבינו עשה את הגיורת הראשונה כשהוא היה בתיבה ואיך שבתיה נגעה בתיבה היא

זה שבעל קרי צריך לטבול בשביל לעסוק בתורה, זה לא מחמת הטומאה, שהרי זבים ומצורעים מותרים בדברי תורה, אפילו שהם טמאים, אלא אומרת הגמרא (שם) שבעל קרי בא מתוך קלות ראש, ודברי תורה צריכים אימה ויראה – לכן תיקנו טבילה לבעלי קריין. אבל דברי תורה אינם מקבלים טומאה.

סיכום החילוקים בין קריעת ים סוף למתן תורה

טו. נמצא, שקריעת ים סוף היא בחינת האבות, שעדיין יש מלחמה – "ה' אִישׁ מִלְחָמָה", כי יש עדיין את המצרים, יש עדיין טומאה. ולכן צריך מקוה, וים סוף היה בחינת מקוה לטהר את ישראל. וזכות אבות שהיה בים סוף זהו בחינת מצות "לחם עוני", שעדיין יש גלות, רק שיש הבטחה לצאת מהגלות, אבל עדיין אין את הגאולה השלימה. ולכן עדיין משה רבינו 'כבד פה', כי עדיין הדיבור בגלות. אבל יש מדרגה גבוהה יותר – 'מתן תורה', שכבר יש זכות אמהות, יש חתונה, שזו בחינה של קדושה, ואין כבר טומאה, ולכן ה' ית' נגלה כזקן מלא רחמים. ויש שם בחינת דיבור, ומשה רבינו במתן תורה מתרפא ואינו כבד פה יותר, כי הדיבור יצא מהגלות. וזה בחינת יין לארמא קלא, שהתורה היא כיון הטוב שאינו שותק כמבואר בוורה. וזו בחינת הגאולה והשלום.

עיקר החיזוק בימי השובבי"ם - להרבות בלימוד תורה

טז. וננסה לרדת מההתבוננות העמוקה הזו אל רובד המעשה, אנחנו נמצאים בימי השובבים, ויש הרבה עבודה לטהר את עצמנו. (שבוע שעבר הסברנו כמה מדרגות בענין תענית שובבי"ם). השבוע אני רוצה להרחיב על הענין של התורה, התורה מקדשת את האדם, ואף שיש הרבה עבודות, כמו תענית וסיגופים ותשובה – כל זה מטהר את האדם, לעומת זאת תורה זה נקודה אחרת, תורה מקדשת את האדם, וכשהאדם זוכה לקדושה, הטומאה מסתלקת ממנו מאליה, מכיון שהקדושה היא במקום יותר גבוה מטהרה, הטהרה נמצאת בספירת הבינה, ואילו הקדושה בספירת החכמה הגבוהה ממנה. ולכן דברי תורה אינם מקבלים טומאה.

לתורה הקדושה יש את הכוח החזק ביותר להחזיר אדם בתשובה, מעצם העובדה שאדם מרבה לעסוק בתורה. ולכן כמו שלמדנו שבוע שעבר שצריך להרבות בכל דרך בלימוד התורה, כי ע"י הריבוי של לימוד התורה, זה עצמו הבחינה של התשובה שלנו על פגם הברית. כי עיקר התשובה על פגם הברית היא ע"י לימוד התורה הקדושה. מה הסיבה לכך? מכיון שהברית נמצאת בספירת היסוד, ואילו התורה נמצאת בספירת התפארת, וכידוע שיחתו של רבינו בחיי מוהר"ן (אות תקע"ג), וז"ל: וְכִי אָתָּה יוֹדֵעַ גְּדוֹל מַעֲלַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הֲלֹא עֶסֶק הַתּוֹרָה הוּא גְּדוֹל בְּמַעֲלָה מִשְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי בְּרִית בִּיסוּד, וְאוֹרִיתָא בְּתַפְאֶרֶת, (עין בתקונים סוף תקונא תליתאה דף יח.), עכ"ל. ולכן התורה מתקנת אפי" פגם הברית כי ספירת התפארת גבוהה יותר מספירת היסוד ששם פגם הברית.

התורה היא התיקון הגדול לכל העוונות

יז. מובא המדרש (ויק"ר כה, א): "אָמַר הַקֹּבֶ"ה לְמֹשֶׁה, אָמַר לִישְׂרָאֵל: בְּנֵי עֶסְקוּ בַתּוֹרָה וְאִין אַתֶּם מְתִירָאִים מִשּׁוּם אָמְרָה. רַב הוּנָא אָמַר: אִם נִכְשַׁל אָדָם בְּעֶבְרָה חֵיב מִיתָה בְיַדֵי שְׁמַיִם, מֶה יַעֲשֶׂה וְיִחִיָּה? אִם הִיָּה לְמוּד לְקָרוֹת דָּף אַחַד קוֹרָא שְׁנֵי דְפִים, וְאִם הִיָּה לְמוּד לְשְׁנוֹת פְּרָק אַחַד יִשְׁנָה שְׁנַיִם. ע"כ. והרי כשהאדם מוסיף בלימוד התורה זה עיקר התשובה והתיקון, ובפרט לענין פגם הברית. לכן כשהאדם יש עושה תעניות שובבי"ם לתיקון הברית וכו', אם זה מפריע לו בלימוד התורה שלו, עדיף שיעסוק בתורה ולא יתענה, אלא אם כן זה לא סותר, והוא יכול לקיים את שניהם – בסדר.

בין יהודה ליוסף, וזה שורש כל המחלוקות והשנאת חנם, ולכן זה עדיין הגלות. משה אומר, שלא זכה לארץ ישראל, דהיינו שלא זכה לעשות גאולה שלימה. יהושע אומר, שלא זכה להוליד בן בעולם, שגם זה חיסרון בגאולה, כי אמרו בגמ' (יבמות סוף דף סב.) אמר רב אסי: אין בן דוד בא – עד שיכלו כל נשמות שבגוף. הרי לכולם יש מניעה מחמת איזה בחינת 'גלות' שיש בהם והיחיד שיכול לקדש זה דוד המלך.

משה דוד עולה משיח

כד. ודוד המלך אומר: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" – תנו לי כי לי נאה לקדש, ולי נאה לברך. וזה בחי' יין, שביארנו שביין יש דוקא את הגאולה, כי ארבע לשונות של גאולה הם כנגד הד' כוסות, וכמבואר בתחילת דברינו. והנה דוד זה בחינה של נוקבא, ספירת המלכות הבחינה של האמהות – הגאולה, דוד הוא רגל רביעי במרכבה כנגד רחל. ולכן רק בחיבור משה עם דוד, תהיה הגאולה העתידה, כי משה שהוא 'אל שדי' בחינת 'קול', צריך את הדיבור של דוד, שהוא בחינת יין – לארמא קלא. ובחיבור זה יש ל'משה' בחינת 'משיח', 'משה דוד' גימטריא 'משיח' עם הכולל.

האם בביזה לא שלחו את ידם הוא מעלה או להיפך

כה. הגמרא מגילה (דף טז.) "מניין שאסתר נכתבה ברוח הקודש? שנאמר: (אסתר ט, ט) "ובביזה לא שלחו את ידם". יש הבדל בין גאולת מצרים לבין הגאולה בנס פורים, בגאולת מצרים היה להם בית מצרים, ובית הים, ולעומת זאת בגאולה האמצעית בזמן אחשוורוש – לא היה להם עדיין את הזכות לקחת את הממון והביזה של העכו"ם, כמו בגאולת מצרים. הגמרא אומרת (שם ד, יד.) שהסיבה שלא קוראים הלל בפורים? כי 'אכתי עבדי אחשוורוש אנן'. כלומר אף על פי שבעצם נגאלנו, עדיין נשארנו עבדים של אחשוורוש, כי לא היתה גאולה שלמה, ומכיוון שלא היתה גאולה שלמה – אזי עדיין הדיבור שלנו נמצא בגלות, וכשהדיבור עדיין בגלות ואין גאולה שלמה, אסור לנו לקחת את הביזה.

מרדכי ואסתר בן זכים לבית המן, ואילו ישראל לא

כו. רבינו מסביר (תורה נ"ז אות ה'), שהסיפור של המן היה לאסוף ממון. וז"ל: ומלכות דסטרא אחרא, הוא מאסף ממון. כי מחמת שהוא ירא שלא יוציאו בלעז מפיו, הינו הניצוצות הקדושות שיש אצלו, על פן הוא מתגבר ומאסף ממון, שהם ניצוצי הקדושה. כי הם בחינת הגונון עליון שיש בזה ובכסף ונחשת, שהם הממון. וזה בחינת תאוות עשירות, שהיא בחינת מלכות.

ואחרי שהמן אסף את כל הממון, הכל ניתן לצדיק, כדי שיהפוך את כל הניצוצות הקדושה שבממון לתורה, וכמו שמשניך שם רבינו לבאר, וז"ל: וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מגלה י) "כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת" (קהלת ב, כ) – "זה מרדכי", הינו שמרדכי, שהוא בחינת מלכות דקדושה בנ"ל, נתן לו חכמה ודעת בנ"ל. וזה "טוב לפניו" – בחינת התורה, כי 'אין טוב אלא תורה' (אבות ו, א). "ולחוטא נתן ענין לאסף ולכנס" – "זה המן", הינו שהמן, שהוא בחינת מלכות דסטרא אחרא בנ"ל, הוא מאסף ממון בנ"ל. וזה "לתת לטוב לפני אלקים" – בחינת התורה. שמרדכי, שהוא בחינת מלכות דקדושה, מוציא ממנו כל הממון וכל הניצוצות, ונעשה מזה תורה, עכ"ל. וזה שכתוב (אסתר ח, ב): "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן". כלומר, שמרדכי ואסתר כן זכו לביזה, וכל העושר של המן עם כל הניצוצות הקדושה שהוא אסף בממון, הכל נכנס לקדושה ליד מרדכי ואסתר, וזאת לעומת עם ישראל שבהם נאמר "ובביזה לא שלחו את ידם".

התרפאה, ואז מיד התגירה. אמנם למשה זה עלה קצת ביוקר, כי אומר הזוהר שמה שמשו נצטרע, זה מהשאריות של הצרעת של בת פרעה, שהתגלה אחר כך בידו. משה רבינו מגייר את בת פרעה מתי שהיא נוגעת בו.

מכל השמות שיש למשה הקב"ה קורא לו דוקא בשם 'משה'

כא. וביתיה קוראת למשה – 'משה', וכמו שכתוב (שמות ב, י) "ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתיהו". במדרש (ויקרא רבה א, ג) מבואר שאף על פי שיש למשה שמות הרבה יותר גבוהים, על שם הפעולות הגדולות והנסים שעשה, בכל אופן לא קורא לו הקב"ה אלא בשם 'משה' כמו שקראתו ביתיה. כי הנה מבואר בגמ' במגילה (דף יג.) בדרשת הפסוק הנ"ל "ילדה את ירד אבי גדור, ואת חבר אבי שוכו, ואת יקותיאל אבי זנוח", שכל אלו הם שמות של משה: ירד – זה משה, ולמה נקרא שמו ירד – שירד להם לישראל מן בימיו. גדור – שגדר פרצותיהן של ישראל, חבר – שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים. שוכו – שנעשה להם לישראל כסוכה. יקותיאל – שקו ישראל לאל בימיו. זנוח – שהזניח עוונותיהן של ישראל. אבי אבי אבי – אב בתורה, אב בחכמה, אב בנביאות. ומובא בזה (כי תצא ח"ג רעו): משה – ראשי תיבות הפסוק (קהלת א, ט) "מה שהיה הוא שיהיה" – כי משה הוא גואל ראשון וגואל אחרון, ולכן זה השם העיקרי שלו.

'משה משיח', נשמת משיח בוללת את משה דוד

כב. ביארנו שאותה הנקודה שיש בגאולה הראשונה, יש גם כן למה בגאולה האחרונה. כלומר שגם אנחנו עכשיו במצב של שם 'משה' – בחינת 'אל שדי', כי שיש לנו רק הבטחה לגאולה, הקב"ה הבטיח לנו שהוא יביא את משיח צדקנו, אבל הוא עדיין לא קיים, כי עדיין לא הגיע הזמן, ולכן גם אנחנו נמצאים בבחינה של ההבטחה של הגאולה. והגאולה תהיה על ידי משה, כמפורש בזה (בראשית דף כה): "דא משה משיח", איך משה נעשה משיח? הרי תמיד ידוע שמשיח – זה משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, וא"כ קשה: האם משיח זה משה או דוד? והתשובה: משה דוד = בגימטריא 'משיח' (משה = 345 + דוד = 114) = 359 שזה משיח עם הכולל, והסברנו שמשיח זה הכללות של נשמת משה עם נשמת דוד יחד. ומה זה משה? משה – זה שם 'אל שדי', שהוא ביסוד, דוד זה ספירת המלכות, ורק בחיבור משה דוד יכולה לבוא הגאולה, כי משה לבד הוא קול בלי דיבור, דהיינו יסוד בלי מלכות, ואילו דוד הוא ספירת המלכות, ועל ידי החיבור ביניהם באה הגאולה. כמו שבגאולת מצרים ביארנו שלא יכל משה להביא לבד את הגאולה בלי שהתחבר בו אהרן שהוא בחינת דיבור, וכך הוא בגאולה העתידה.

האבות ומשה לא חצים לברך, רק דוד המלך, והסיבה לזה

כג. ודוד המלך הוא בחינת דיבור, כמובא בגמ' בפסחים (דף קט"ו), שאחרי שאוכלים את הסעודה בגאולה העתידה, אומרים לאבות הקדושים לברך, והם לא רוצים: כי נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להן: איני מברך, שיצא ממני ישמעאל. אומר לו ליצחק: טול וברך! אומר להן: איני מברך, שיצא ממני עשו. אומר לו ליעקב: טול וברך! אומר להם: איני מברך, שנשאתי שתי אחיות בחייהן, שעתידה תורה לאוסרן עלי. אומר לו למשה: טול וברך, אומר להם: איני מברך, שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי. אומר לו ליהושע, טול וברך! אומר להן: איני מברך, שלא זכיתי לבן. אומר לו לדוד: טול וברך: אומר להן: אני אברך, ולי נאה לברך, שנאמר (תהלים קטו, ג) "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא".

ונראה לבאר בעומק את כוונת הגמ', שכולם טוענים שהם עדיין שייכים לגלות, ואין להם בחינת דיבור שבגאולה. אברהם אומר: גלות ישמעאל – זה בגללי, כי הולדתי את ישמעאל. יצחק אומר: גלות עשיו עדיין בגללי. יעקב אומר שהוא נשא שתי אחיות רחל ולא, שזה המחלוקת

שמע כלום כי הם אילמים, יש להם בחינת קול, אך אין להם בחינת דיבור, ורבי התפלל עליהם ונעשה להם נס, ויכלו לדבר, ונתגלה שהם בקיאים בכל התורה, משנה, תלמוד, ספרא, ספרי וכו' – כל התורה כולה. מה זה דיבור? הדיבור בא לגלות מה שיש לך בדעת. איך אני יודע מה אתה חושב? על ידי מה שאתה מדבר. להגדיל את הדעת – זה אומר שיש לך דיבור. אם יש לאדם רק דעת והוא לא יכול להוציא אותה החוצה בדיבור, יש לו רק בחינת קול, ולא דיבור.

וזה זה נקרא שיש לו כסף בכוח ולא בפועל, או בשפה של היום: יש שלו רעיונות נפלאים איך לעשות מיליונים ותוכניות, והוא בונה מגדלים באוויר, הוא מיליונר בכוח ולא בפועל, כי תכל'ס הוא הולך למכולת ואין לו במה לקנות, זה נקרא שיש בו הרבה שכל, אבל הרי לא לחכמים לחם. ולכן מה צריך לעשות? להוציא את הבחינה של הדעת אל הדיבור, מהכוח אל הפועל. וזה על ידי הדיבור בתורה הקדושה, בחינת 'הגדלת הדעת', שבזכותה הפרנסה תהיה לו בקלות.

נמצא, אדם שזוכה לפרנסה בנקל ולשפע עשירות דקדושה, זה מורה שהתשובה שלו תשובה שלמה. וזה גם סימן לאדם, מתי הוא צריך יותר לעשות עוד תשובה, ועדיין לא גמר את העוונות הראשונים וחטאת נעורים, כי אם הפרנסה הולכת בכוח ובקושי, והיא עדיין לא יצאה מהכוח אל הפועל, סימן שעדיין לא עשה תשובה שלימה.

זה ההבדל שאמרנו בין מקווה לקדושה, בין סיגופים שהם בחינת טהרה, לבין לימוד תורה שזה בחינת קדושה. טהרה – זה עדיין 'שעת מלחמה', כי יש טומאה שצריך עדיין לטהר אותה, והמלחמה הכי גדולה היא: (איכה ה, ט) "בְּנַפְשֵׁנוּ נִבְיֵא לְחַמְנוּ מִפְּנֵי חָרֵב הַמְדַבֵּר" – לחם מלשון להילחם, יש חרב המדבר, כדי להביא לחם צריך להילחם – וזה סימן עדיין שאתה רק בשלב הטהרה, ולא בשלב הקדושה. אתה בסדר – אבל אתה כל הזמן צריך להיטהר מהטומאה. אבל כשמגיע ללימוד תורה בהבנה, כבר נמצאים בשלב יותר גבוה, בחינה של קדושה, ששם אין דברי תורה מקבלים טומאה, הטומאה בכלל לא נמצאת פה. נכון שצריך לעשות תיקונים וכו', אבל התיקון הכי גדול זה העסק בלימוד התורה, והסימן הוא 'פרנסה בנקל'.

ע"י תשובה שלימה זוכים לשלום בית אמיתי

לא. עוד אומר רבינו: "גם לפי הגדלת הדעת, כן נתרבה השלום". כלומר, אם באמת הצלחת להגדיל את הדעת, זה סימן שיש לך שלום. והשלום הראשון זה תמיד שלום בית. ונמצא שיש עוד סימן לאדם לדעת אם התקבלה תשובתו, או לא, אם הוא זכה לשלום או לא. רבינו מסביר את העניין הזה בליקוטי מוהר"ן (תורה פ"ז ח"ב) למה יש הרבה פעמים בעיות בשלום בית? הבעל אומר אשתי לא בסדר. ואתה שומע את הדברים ושומע גם את האישה, ולפעמים הבעל באמת צודק, שהיא לא מתנהגת איתו יפה. אבל השאלה למה האישה לא מתנהגת יפה עם הבעל? רבינו עונה את הסיבה: למה במקום להיות עזר, היא נהיתה כנגדו, והיא מנגדת. וזה, בגלל שלקחת את האור שמגיע לה, וזרקת אותו בפגם הברית. כי יש אורות שמגיעים לאישה בקדושה ובטהרה, ואתה הפלת אותם אל החיצוניים, והיא יודעת שהאורות שאמורים להגיע אליה לא נמצאים אצלה, האשה מרגישה שאתה לא כל כך נמצא בקדושה, ועושה ח"ו דבר אסור, ולכן היא מתנהגת לא יפה. ולכן בענייני שלום בית הסיפור הוא לא מי אשם במריבות, כי הרבה פעמים באמת הצד השני אשם, ואתה צודק, אבל השאלה למה הצד השני אשם, ומה השורש של הדברים, זה רבינו מגלה לנו את הסוד, שזה מגיע ח"ו מבחינת פגם הברית.

ואיך מתקנים את פגם הברית? אמרנו שבוע שעבר בשם רבינו (שיחות הר"ן קמ"א) שהתיקון הראשון זה מקווה, וכדאי להתמיד מאוד כל יום לטבול במקווה, ובפרט בשבועיים לא לפספס יום אחד. ועוד אמרנו להגביר את לימוד התורה, והיום אמרנו ללמוד תורה בהבנה, וכן

נמצא, שעם ישראל לא הגיעו לבחינה של גאולה שלמה בזמן אחשוורוש ולכן היה אסור להם לקחת את הביזה, לעומת זאת מרדכי ואסתר בעצמם להם כן היתה גאולה פרטית שלמה, ולכן הם כן יכלו לקבל את בית המן, כמו שאומר אחשוורוש: (אסתר ה, ז) "הֲגַהּ בֵּית הַמֶּן נִתְּתִי לְאַסְתֵּר", כי אע"פ שאכתי עבדי אחשוורוש אנן, אבל לא אצל מרדכי ואסתר, ואחשוורוש בעצמו מחויב לתת למרדכי ואסתר את הביזה של המן. כי הצדיקים האמיתיים אפילו בגלות הם חיים גאולה. (הפשטות זכביזה לא שלחו את ידם, איזה צדיקים הם ויתרו על הכסף... אבל לפי מה שביארנו הכוונה להיפך, זה פסוק מאוד חמור, מפני שאסור להם היה בדרגתם להשתמש בביזה, ובפורים צריך להבין בינהפוך הוא, אל תחשוב: איזה יופי איזה צדיקים, כי זה בדיוק הפוך, כי לא היה להם זכות לקחת את הממון של העכורים).

מעלתו הגדולה בתורה של מרדכי

כו. מרדכי מכונה בתנ"ך 'בְּלִשְׁן' (נחמיה ז, ז / עזרא ב, ב) מובא בגמ' (מנחות סה.) שהסנהדרין יודעים שבעים לשון שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן, מרדכי בלשן – היה בקי ב-70 לשון, והיה בקי בכל שבעים פנים של התורה. (כי לא רק היה בקי בשונות העכורים, אלא העיקר שהוא בקי במה שלעומת זה – כמו שאומר רבינו וליקו"מ תורה ל"ז) שזה בשבעים פנים לתורה. והבקיאות הזאת אומרת, שמרדכי הוא שלם בתורה, אף על פי שבגמרא במגילה (דף טז:) כתוב שפרשו ממרדכי מקצת סנהדרין, ועוד יותר שמנו אותו שישי במעלה, ולא חמישי כמו שהיה בהתחלה, וזה בגלל שהוא יצא לשררה, והוכרח בטל מהתורה. אבל מצד שני כתוב (אסתר ג, ג) "וְרָצִי לְרֵב אֶחָיו" – וההלכה כמו הרוב. ובאמת מרדכי עם כל זה, הצליח להיות שלם ומושלם בתורה. וזהו שאומר רבינו לעיל, שהוא זכה לכל הממון של המן והפך אותו לתורה.

בגאולה העתידה זוכה לבית הענו"ם

כת. בגאולה העתידה זוכים גם לקבל את העשירות דקדושה, כדי להפוך את הממון לתורה, וכדברי רבינו. ולכן כתוב (ישעיהו ס, ט) "לְהַבְיֵא בְּנֵיךָ מִרְחֹק כְּסָפִם וְזַהְבָּם אִתָּם", ופירש הרד"ק (בפירוש השני), שהכוונה על כסף וזהבם של הגוים, וכמו שהיה בגאולת עזרא. כי הם צריכים להביא לישראל כל הממון שבעולם שיש בו ניצוצי קדושה כדי שנהפוך אותו לתורה. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ס) "דַּע שֵׁשׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, שֵׁשׁ בָּהֶם הַתְּבוֹנְנוֹת גְּדוֹל מְאֹד, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבֹא לַהַתְּבוֹנְנוֹת הַזֹּאת, כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂירוֹת."

סימן לאדם שעשה תשובה שלימה

כט. איך אדם יכול לדעת שהתקבלה תשובתו? אם הוא זוכה להיות בתשובה, וגם להיות בעשירות גדולה, זה סימן שקיבלו את התשובה, אבל אם הוא עדיין רק בשלבים של התשובה, הוא לא זוכה לעשירות עדיין, או ח"ו לפעמים היפך העשירות, אז זה סימן שהוא עדיין בבחינת גלות, ולא הצליח להוציא את הדיבור מהגלות.

ע"י לימוד תורה בהבנה זוכים לעשירות דקדושה

ל. הסברנו כמה פעמים על פי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ד), שהעצה להינצל מייסורים של עניות ח"ו, שלפעמים נענשים בהם דווקא כשאדם עושה תשובה, זה ע"י שאדם לומד תורה בהבנה. לומד גמרא דף היומי בהבנה. כי ברגע שאתה לומד תורה בהבנה, אומר רבינו אתה מקבל את הממון כדי לעשות ממנו תורה. וכמו שרבי ממשך באן (בתורה נ"ז אות ו'): "לְפִי הַגְּדֵלְתָּ הַדַּעַת, כֵּן הַפְּרָנְסָה בְּנִקְלָה, כִּי פְרָנְסָה בְּנִקְלָה תוֹלָה בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (בַּמְדָּבָר י"א, ח): "שִׁטּוֹ הָעַם וְלִקְטוֹ – בְּשִׁטּוֹתָא (וְהָרַ בְּשִׁלַּח ס"ב ס"ג) כִּי כָּל מִי שֶׁחָסַר דַּעַת בְּיֹתֵר, הוּא יִגַּע וְיִטְוֶר אַחַר הַפְּרָנְסָה בְּיֹתֵר."

כלומר, כשאתה מוציא את הדעת לדיבור, זה נקרא הגדלת הדעת, הגמרא בחגיגה (דף ג.) מספרת שהיו שני אילמים שהיו בזמן רבי, וכל פעם שרבי נכנס לשיעור, הם היו מרחשים בשפתיים, אבל רבי לא

מגיעות מהכוונות הכי טובות, רוצים לעזור לבן-אדם, רוצים לעזור לאיזה אישה, אבל אם אין לך גדר, האדם נופל, היצר הרע תמיד נכנס דרך הדלת של המצוות, היצר הרע הוא צבוע גדול. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה א) – "היצר הרע מצטייר לך כאילו אתה עושה מצווה, בא תעזור לבחורה הזו, בוא תעזור פה בוא תעזור שמה, ואחר כך אתה לא יודע באיזה גהינום אתה נמצא, כי כך היצר הרע נכנס דרך המצוות ואז השם ישמור אדם מגיע לכל העבירות.

ולכן מה צריך שיהיה לו? דבר אחד – גדרים. בואו נהיה חכמים נלמד מהנפילות של אחרים ונעשה לנו גדרים, אף אחד שלא יגיד: 'לי זה לא יקרה', אין ביטחון לאף אחד גם לא בגיל 90, כל זמן שהוא עדיין חי אין לו ביטחון בעצמו (וכמו שאמרו באבות 'ואל תאמין בעצמך עד יום מותך'), ולכן גדרים זה שמירת שמירת העיניים זה גדר הגדרים. (כתוב: "הקדשה היא בעיניים" – כל הקדושה תלויה בעיניים שהם ראי הנשמה). הרב שלום הרוש הצדיק אומר שמי שרוצה שמירת העיניים שיעשה התבודדות, ולפחות חצי שעה כל יום ידבר רק על שמירת העיניים. ובאמת מי שיעשה את זה יזכה לשמירת עיניים אבסולוטית, הוא אפילו לא יראה מה שהולך סביבו.

אנחנו תמיד אומרים את הדברים הגדולים, אבל גם את המינימום, והמינימום שלא יהיה לך ביד מכשיר שאתה או אחרים יכולים ליפול בגהני גהינם, הרי לפעמים אתה מחפש משהו טוב לקנות, או אפילו פסוק בתורה בגוגל, ואתה לא יודע לאן זה מגיע כל אחד מאיתנו מכיר את הדברים האלה, מה קופץ בפרסומות, לכן צריך לשים הגנה אמיתית, וזה קבלה חשובה מאוד בפרט בימי השוביב"ם.

וכשאדם מקבל קבלה כזאת, ויעשה את ה'סור מרע' ע"י גדרים, ויעשה טוב' ע"י הגברה בלימוד תורה, ויהיה טובל במקווה ולא עם שרץ בידו, אז בעזרת השם רואים ישירות ישועה אמיתית, בשלום בית, האשה פתאום מתוקה מדבש, ואוהבת אותך אהבה אמיתית, אין אשה שלא יכולה להשתנות, הרי היא מהצלע שלך, התחתנת איתה היא הבת זוג שלך, ואפילו שהיא נראית לך כל כך טובה, והיא מנגדת לך, זה רק בגלל ענין פגם הברית שלך, ואם זה יפתר, היא תהיה אחרת והיא תשתנה, וכבר ראו את זה בחוש גברים, שההאשה השתנתה לטובה, וכל זה בתנאי שאתה עשית תשובה אמיתית. והדבר השני תזכה לפרנסה גדולה בשפע בעזרת השם, עד כדי כך שמהמון שאתה תקבל אתה תעשה חידושי תורה, וככל שתקבל יותר ממון, כך יהיו יותר חידושי תורה, וזיכוי הרבים, וקירוב של עם ישראל לתשובה, כמו שאומר פה רבינו, אצל מרדכי, שכל הממון שלקח מהמן נהפך אצלו לחידושי תורה.

שבת שלום ומבורך עריכה: ליאור גבע

לימוד הגמרא של הדף היומי, להשתדל מאוד להבין היטב מה שלומדים, ואז בעזרת השם יהיה לאדם סימנים טובים שהתקבלה תשובתו – שלום בית אמיתי ועשירות דקדושה ושפע פרנסה בקלות.

להתפלל על הדברים הטובים הנ"ל

לב. וזו הבטחה של רבינו, והוא גם מקיים, ואדם יכול להתבודד על זה, ויאמר: "רבינו אני רוצה לקיים את העצות שלך, (כמו שלמדנו בתורה נ"ו) ותראה לי את הסימנים שלי, ואני רוצה באמת לקבל גם שלום בית וגם עשירות דקדושה, כמו שלימדת אותנו בתורה שלך". ותדעו לכם, תפילה כזו יש לה כח מאוד גדול להתקבל.

כתוב (תהלים צד, יד) "אֲשֶׁר הִגְבַּר אֲשֶׁר תִּסְרְנוּ יְהוָה וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ" זאת אומרת, כשיש איזה ענין מאיפה הקב"ה פוסק את הדין? אז אומר רבינו (ליקו"מ תורה כ"ב ח"א) שהקב"ה הוא הראשון שדן דין תורה. ולכן הקב"ה כביכול כל הזמן מתייעץ עם 'לימודי ה'" – לומדי התורה איך לפסוק על האדם. ברגע שאתה מוכיח מתוך התורה בעצמה שכך צריך להיות, שאתה צריך בעזרת השם לקבל שלום בית אמיתי, שאתה צריך לקבל פרנסה בנקל, כי זכית לתשובה ובאמת אתה בסדר, אתה לומד הרבה תורה, אתה באמת עושה תשובה, כשאתה אומר תפילה כזו בהתבודדות שזה בחינה של משפט ונצחון כלפי מעלה וה' אוהב את זה.

לה' ית' יש תענוג שאתה מנצח אותו כביכול בתפילה

לג. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה קכ"ד), וז"ל: "שיר מְזוּמָר לְמִנְצָח" (ע' תהלים פח, א), 'זְמָרוּ לְמִי שֶׁמִּנְצָחִין אוֹתוֹ וְשִׁמְחִין (פְּסָחִים קִיט). בִּי כְּשֶׁמִּדְבַּר לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בְּטַעֲנוֹת וּבִקְשׁוֹת, רוֹצֵה לְנַצַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכִיכּוֹל, וְהֵשִׁים יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לֹא תַעֲנוּג מִזֶּה, עַל בֶּן שׁוֹלַח לֹא דְפוֹרִים שְׂוִיכָל לְנַצַּח אוֹתוֹ בְּכִיכּוֹל, כְּדִי לְקַבֵּל הַתַּעֲנוּג, עַכְל. זאת אומרת, כשאתה מוכיח מתוך התורה שמגיע לך שלום, ומגיע לך פרנסה, ואתה טוען טענות נכונות של רציני ופיוס וגם ניצחון, ה' ית' שמחה.

לעשות תשובה ועדיין יש לו מכשיר טמא זה טובל ושרץ בידו

לג. דיברנו מראש השנה על ב'שמירה בעיניים, אני מקווה שב"ה שכולנו קצת התקדמנו, ולפחות את השלב הראשון להשים הגנה אמיתית על המכשירים הטמאים, כדי להינצל מנפילה בשמירת העיניים ברצון ושלא ברצון, כדי שלא להיות ח"ו בבחינת כמו שאומרת הגמרא (תענית טז). על אדם שעושה תשובה והוא טובל ושרץ בידו. והנקודה שלא להיות טובל ושרץ בידו, המכשיר הטמא הוא השרץ שביד האדם, וכדאי שתהיה באמת הגנה נאותה ואמיתית. והאמת עדיף שיהיה מכשיר כשר, אבל היום להיות יותר מדי טובים זה לא שייך לכל אחד, יש כאלה שהם לא במדרגה הזאת, לפעמים אדם צריך את זה לפרנסה שלו, ואם נדבר לזרוק את המכשירים זה ריבוי אור, ולא נרויח מהדיבור שלנו כלום. לכן נדבר שתהיה הגנה אמיתית למכשירים. אנחנו עכשיו בימי השובבי"ם וכולנו רוצים להיתקן ולהיטהר וזה מאוד חשוב לזרוק את השרץ הזה. וגם כל אחד יש לו בבית ילדים אף אחד לא רוצה שהילדים שלו ייפלו עם זה, גם אם הוא אדם בוגר וחושב שיודע לשמור את עצמו, אבל המכשיר שלך מסתובב בין הילדים, והמחשב וכו', לכן תשמור גם עליהם. צריך לא רק לשמור על עצמנו, אין אפוטרופוס לעריות. וזה בכל גיל אנחנו כל הזמן שומעים סיפורים נוראים.

כמה צריך להיזהר ולעשות גדרים לעצמו

לד. רק היום כולנו שמענו דברים מזעזעים, שאנשים טובים נפלו, מאיפה זה מגיע? זה מגיע מזה שאדם לא עשה לעצמו גדרים. אם אדם יש לו גדרים הוא לא נופל. אדם שאין לו גדרים הוא נופל בסוף, ואין אף אחד שיש לו ביטחון שלא יפול. ותדעו שהרבה פעמים הנפילות